ОКСФОРДСКА АНАЛИЗА НЕДАВНИХ ПОЛИЦИЈСКИХ АКЦИЈА У РАШКОЈ ОБЛАСТИ И ОДНОСА УНУТАР ИСЛАМСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ У СРБИЈИ

Српска кривица не гине

Када је српска држава одлучила да на Космету стане на пут терористичко-сепаратистичкој организацији и њеној војсци, када је предузела најодлучније мере да се обрачуна са тим највећим жариштем организованог криминала у Европи — средствима којима се то једино и може учинити — била је оптужена за „злочиначки подухват" као државни пројекат, за етничко чишћење, затим бомбардована, а сада се чини све да јој се тај део територије (15 одсто) и правно отме. Данас, у Рашкој области, где српска држава упадљиво настоји да се ничим не меша у односе унутар исламске заједнице, уздржавајући се и од многих неопходних мера зато што би биле „погрешно протумачене и употребљене против Србије", поново бива окривљена, чак и у озбиљним анализама. Наводно, српска држава је свесно индиферентна према криминалу у Рашкој области, јер циља да такво окружење и „привређивање" само разједе „муслиманско друштво". Преносимо цео текст једне такве анализе

НАЦИЈА ПРЕС

СРБИЈА: Безакоње лоше утиче на санџачке општине

Уторак, 8. мај 2007.

ПРЕДМЕТ: Скорашњи немири на југозападу Србије

ЗНАЧАЈ: Напетост у српској Исламској заједници лоше утиче на Муслиманску заједницу у санџачким општинама, доприносећи повећању нестабилности у овој јужној српској покрајини.

АНАЛИЗА: Оружани сукоб који се одиграо 20. априла 2007, током полицијске рације у кући крај Новог Пазара, у јужном делу Србије званом Санџак, резултирао је убиством исламског активисте Исмаила Прентића. У Санџаку живи велики део бошњачког (муслиманског) становништва. Полиција је трагала за Прентићем још од марта, када је откривен терористички војни логор, укључујући и тајно складиште оружја, близу Сјенице, али и у другим деловима Санџака, и када је ухапшено шест људи оптужених за припремање терористичког акта.

ПРЕТЊА ИСЛАМСКЕ ВЕХАБИ СЕКТЕ**.** Прентић и остали ухапшени припадали су такозваној Вехаби секти, која је практиковала фундаментализам, пуритански облик ислама који се противи много скромнијим, толерантнијим традицијама ислама на Балкану. Вехабизам, који потиче из Саудијске Арабије, постајао је све истакнутији и контроверзнији у тој области током протекле деценије (видети **БАЛКАН: Радикални Муслимани желе да прошире утицај** — 17. јун, 2007. године). Потврђено је да су његово ширење подржале добротворне организације из Саудијске Арабије.

Остали муслимани осуђују припаднике Вехаби секте за агресију над муслиманима који не подржавају њихову веру. Било је неколико инцидената у џамијама, када су вехабије покушале да наметну своје обичаје. Званична Исламска заједница у Санџаку је последњих месеци изразила растућу забринутост због ширења утицаја вехабија и тензије коју тај утицај изазива. Санџачки муфтија Муамер Зукорлић упозорио је да такве настране интерпретације ислама, ван контроле званичне Исламске заједнице, доводе до насиља.

Расим Љајић, лидер Санџачке демократске партије (СДП) и министар у српској Влади премијера Војислава Коштунице, оценио је да су вехабије много већа претња за Исламску заједницу него за државу. Број припадника Вехаби секте је непознат, али они засигурно чине мањину међу муслиманима у Санџаку. Поред тога, појављивање терористичке групе поново ће подстаћи забринутост коју су западни званичници већ изразили због ширења вехабизма у суседној БиХ, као и у Санџаку пре ових догађаја (видети **БОСНА: Радикалној исламској претњи дат је превелики значај** — 3. јануар 2007. године).

ПОДЕЉЕНА ИСЛАМСКА ЗАЈЕДНИЦА. Након сукоба крај Новог Пазара, Зукорлић је нагласио значај јединства у Исламској заједници за ефикасно одбијање напада екстремиста. Међутим, дуготрајна разједињеност у Исламској заједници у Србији недавно се продубила.

Београдски муфтија Хамдија Јусуфспахић је у фебруару изабран за реис-ул-улему или

старешину Исламске заједнице у Србији. Али, овај покушај да се створи другачија Исламска заједница у Србији, одвојена од оне у Босни, није призната од стране Исламске заједнице у Санџаку, где живи већина српских муслимана. Многи муслимани су дуго оптуживали Јусуфспахића због његових наводних блиских веза са режимом бившег југословенског председника Слободана Милошевића. Његову тврдњу да би центар Исламске заједнице у једној земљи требало да буде у престоници те земље одбацили су многи муслимани, који су истакли да Београд има само једну џамију.

Као одговор Јусуфспахићу, други муслимански мешихати (регионалне исламске организације), укључујући и Санџачки, сусрели су се у Новом Пазару крајем марта како би створили уједињену српску Исламску заједницу, са Зукорлићем на челу. Ово јединство подржали су и други муслимански поглавари из бивше Југославије, укључујући и реис-ул-улему из Сарајева, којег учесници састанка у Новом Пазару и даље признају. Међутим, састанак није посетио нико из Београдског мешихата, што је потврдило поделу. Па ипак, састанак је засигурно потврдио Зукорлића као првог човека међу муслиманима у Србији.

ЛОКАЛНА ПОЛИТИКА. Тензије између муслимана погоршане су горким политичким поделама у бошњачкој заједници, што је довело до честих насилних инцидената у Санџаку током протеклих година (видети **СРБИЈА: Београдски ривалитет отежава стабилност региона** — 28. септембар 2006. године). У недавном инциденту, у новембру месецу, ручна граната је бачена на кућу председника општине Нови Пазар Сулејмана Угљанина, лидера Странке демократске акције (СДА). Угљанин је за то оптужио ривале из Санџачке демократске партије, што су ови негирали.

Љајић има блиске везе са Зукорлићем и присуствовао је конференцији за уједињење на којој је Зукорлић изабран за главног муфтију. Обојица су више пута указивали на пораст екстремизма у Исламској заједници последњих месеци. Угљанин није присуствовао овом догађају и већ дуго времена постоји неслагање између њега и Зукорлића. Бошњачко национално вијеће (БНВ), на чијем челу је Угљанин, критиковало је конференцију. Локална Новопазарска телевизија, чији је власник Угљанин, објавила је интервју са Јусуфспахићевим сином који је упозорио на опасне последице поделе Исламске заједнице. У изјави након убиства Прентића, БНВ је потврдило да је верски екстремизам у порасту откако је Зукорлић вођа Исламске заједнице у Санџаку.

НАЦИОНАЛНА ПОЛИТИКА. Расправе између бошњачких и исламских заједница лоше утичу и на националну политику. Зукорлић је оштро реаговао на Јусуфспахићеве очигледне покушаје да ојача свој положај тако што је тражио подршку државе својој исламској организацији. Од преласка Угљанинове Листе за Санџак, коју је предводила СДА (Странка демократске акције), из блискости са Демократском странком (ДС) председника Бориса Тадића у „орбиту" Коштуничине Демократске странке Србије (ДСС), Љајићева СДП вратила се подршци ДС и била на њеној листи на јануарским парламентарним изборима (види **СРБИЈА: демократски блок се суочава с компликованим разговорима о коалицији**
— 25. јануар, 2007).

У тренутној политичкој ситуацији Србије, у којој су ДС и ДСС доживеле неуспех након тромесечних преговора о формирању Владе, београдске власти су заузеле супротне стране у унутрашњим преговорима Бошњачке заједнице. Ово се вероватно десило како би олакшали Влади да се конструктивно умеша при смиривању ситуације у Санџаку. То јест, чини се да се створио један шаблон из политичких подела између главних санџачких политичких партија, које су се огледале у поделама и унутар Исламске заједнице и између ДС и ДСС на државном нивоу.

ЗЛОЧИНАЧКЕ ВЕЗЕ. Након хапшења у Санџаку, Љајић је указао на везе између Вехаби покрета и злочиначких група. И други су указивали на то да су се неки криминалци издавали за припаднике Вехабија како би остварили своје злочиначке циљеве. Нови Пазар је годинама био познат као центар организованог криминала на јужном Балкану, укључујући кријумчарење и трговину људима. Тенденција Београда да игнорише безакоње Санџака, током и након Милошевићевог времена, убрзо је допринела порасту политичког и верског насиља, којем погодује криминогено окружење.

Пораст насиља и забринутост због могуће терористичке акције можда су коначно навели српске власти да усвоје оштрији курс у тој области, као што су то Љајић и Зукорлић, поред осталих, тражили. Чини се да је шира бошњачка заједница, која је

углавном непријатељски расположена према вехабијама, за сада одахнула, захваљујући оштријем курсу полиције према екстремистичким активностима.

ЗАКЉУЧАК: Главни ризик за Санџак лежи у безакоњу, које није потпомогнуто политичким и верским поделама. Главни изазов за Владу је да угуши организовани криминал. Претње исламских екстремиста, које имају плитке корене, не треба преувеличавати, али не треба ни заборавити да није потребно много терориста за један ужасан напад. **<**

Кључне речи: ислам, евро, Србија, Балкан, Босна и Херцеговина, политика, друштво, криминал, избори, влада, законодавство, партија, полиција, регион, вера, тероризам